

ELTÉRŐ SZAKTERÜLETEK INTEGRÁLÁSA SZAKKOLLÉGIUMI FORMÁBAN

DR. HABIL. KOLTAI LÁSZLÓ
ÓBUDAI EGYETEM REJTŐ SÁNDOR KÖNNYŰIPARI ÉS KÖRNYEZETMÉRNÖKI
KAR
KOLTAI.LASZLO@RKK.UNI-OBUDA.HU

ABSZTRAKT

A szakkollégiumok a magyar tehetséggondozási rendszer olyan elemei, amelyek lényege az öntevékenység. Az Óbudai Egyetem különböző tudományterületeihez kapcsolódóan számos szakkollégium létezik, azonban a rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kara által alapított Integrált Tudományok Szakkollégiuma egyedülálló módon igyekszik a kar által gondozott tudomány- és szakmaterületek (környezetvédelem, könnyűipar valamint formatervező művészeti területek) integrációjára. Ha a Kar küldetését egy mondatban kellene megfogalmazni, azt mondhatnánk, hogy képzéseink célja, hogy „embertársaink környezetét és mindennapi használati tárgyait biztonságosabbá, szebbé és kényelmesebbé tegyük”. Ehhez kapcsolódik a szakkollégium, amely igyekszik a legtehetségesebb hallgatóknak olyan a tantervi kötelezettségeken túlmutató ismereteket átadni, amelyekkel sikeresebbé válhatnak.

KULCSSZAVAK: szakkollégium, vitaest, szakkurzus, terepgyakorlat, eltérő tudományterületek, tehetséggondozás

BEVEZETŐ

Az Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Karának javaslatára az Óbudai Egyetem Szenátusa 2017. februárjában megalapította az Integrált Tudományok Szakkollégiumát, és egyben elfogadta annak Szervezeti és Működési Szabályzatát.

A Szakkollégium nem jogi személy, képviselői a Integrált Tudományok Szakkollégiuma taggyűlésének mindenkor delegált képviselői, törvényességi felügyeletét az RKK Kari Tanácsa látja el. A hallgatói aktivitás jó példája, hogy az előkészítő munkák során a szakkollégium arculati elemeit is hallgatóink tervezték (1. ábra).

1. ábra: Az ITSZ logója (saját ábra)

A szakkollégium alapítására vonatkozó kezdeményezés kétirányú volt, egyrészt a Kar vezetése határozta el stratégiai célként, másrészt a Karon működő addig laza szerkezetű öntevékeny hallgató csoport igényei indokolták azt.

1. A SZAKKOLLÉGIUM CÉLJAI ÉS TAGSÁGA

A Szakkollégium egyik meghatározó célja, hogy saját szakmai program kidolgozásával magas szintű, minőségi szakmai képzést nyújtson, segítve a kiemelkedő képességű hallgatók tehetséggondozását, közéleti szerepvállalását, az értelmiségi feladatokra történő felkészülés tárgyi és személyi feltételeinek megteremtését, a társadalmi problémákra érzékeny, szakmailag igényes értelmiség nevelését.

További cél, hogy az Egyetem intézményi keretei között folyó oktatási tevékenységen túlmenően a hallgatók önképzésen és az önkormányzatiság elvén alapuló szakmai fejlesztésének megvalósítása, a Szakkollégium saját kurzusai és követelményrendszerének teljesítésén keresztül a magas színvonalú szakmai képzés biztosítson.

A Szakkollégium törekszik arra, hogy a műszaki pálya sikeres műveléséhez szükséges képességekkel rendelkező, tehetséges fiatalokat már a középiskolákban felkutassa. Célja, hogy a tehetséges mérnökjelölteknek és doktoranduszoknak az egyetemi képzésen túlmutató kompetenciákat nyújtson, tudományos, szakmai és általános ismereteiket, valamint kapcsolatrendszerüket bővítse, a szakmai közéletbe őket bevonja, az arra alkalmasakat pedig a kutatói pálya felé orientálja.

Fontos megemlíteni azt is, hogy a Szakkollégium nevelő tevékenységet is ellát, így kimondott célja, hogy a tagjainak átadja a hagyományos mérnöki értékrendet, a kiemelkedő magyar mérnökök munkásságát bemutassa, őket a ma fiatalsága számára példaképül állítsa. A Szakkollégium külön hangsúlyt fektet a mérnöki etika oktatására.

1.1 A célok érdekében végzett tevékenységek

Az előbbieken ismertetett célok elérése érdekében a közösség különböző tevékenységeket végez, különböző feladatokat definiál saját magának az alábbiak szerint.

- 1) előadásokat, üzemlátogatásokat, szakmai gyakorlatokat szervez;
- 2) részt vesz fiatal szakemberek tudományos és gyakorlati képzésében és továbbképzésében;
- 3) segíti a fiatal szakembereket bekerülni a nemzetközi szakmai vérkeringésbe;
- 4) támogatja a hazai műszaki felsőoktatást;
- 5) hazai és nemzetközi konferenciákat, fórumokat, kiállításokat és workshopokat szervez;
- 6) tagjai hazai és nemzetközi konferenciákon képviselik a Szakkollégiumot;
- 7) szakértői és véleményezési tevékenységet végez;
- 8) tanulmányi és szakmai munka elismerésére és ösztönzésére pályázatokat ír ki, illetve támogatja a hallgatókat a hazai és nemzetközi pályázatokon való részvételben.
- 9) együttműködik a tevékenységi körét érintő más állami és társadalmi szervezetekkel, valamint egyesületekkel, és keresi az együttműködési lehetőséget a hasonló célokat valló külföldi szervezetekkel, valamint egyesületekkel;
- 10) ápolja a műszaki tudományok – elsősorban: az RKK által gondozott szakhoz tartozó szakmaterületek, műszaki és természettudományok – szakmai és kulturális örökségét;
- 11) felkutatja a tehetséges középiskolásokat és segít nekik a műszaki szakmák felé orientálódni;

1.2 A szakkollégiumi tagság formái

A Szakkollégium tagság formái eltérőek a közreműködő szereplők igényeinek megfelelően. Ezek alapján beszélhetünk rendes tagról, pártoló tagról és tiszteletbeli tagról.

A Szakkollégium rendes tagja lehet minden olyan magyar és külföldi természetes személy, aki az Egyetem vagy más felsőoktatási intézmény hallgatója vagy doktorandusza és a Szakkollégium Alapító Okiratában meghatározott célkitűzéseivel egyetért, és azt magára nézve kötelezőnek fogadja el, kötelezettséget vállal a célok megvalósítása érdekében történő közreműködésre, a Szakkollégium SZMSZ-ében meghatározott kötelezettségei teljesítésére és a tagdíj megfizetésére

A Szakkollégium pártoló tagja lehet az a magyar és külföldi természetes vagy jogi személy, aki a Szakkollégium céljaival egyetért, adományaival, munkájával segíti a Szakkollégium tevékenységét. A pártoló tag a Szakkollégium tevékenységében nem köteles az aktív tagokkal azonos módon részt venni. A pártoló tag tagdíj fizetésére nem köteles. A pártoló tag a Taggyűlésen tanácskozási joggal részt vehet, szavazati joga nincs, tisztségviselővé nem választható.

A Szakkollégium tiszteletbeli tagja lehet az érintett személy írásbeli hozzájárulásával az, aki a Szakkollégium munkájában, céljainak megvalósításában kiemelkedő és/vagy példamutató tevékenységet fejt ki, vagy fejtett ki, vagy jelentős támogatást nyújtott, illetve ilyen támogatás megszerzésében hathatósan közreműködött, továbbá az alapító okiratban foglalt célok megvalósítását személyes tekintélyével, illetőleg tevékenységével jelentős mértékben elősegíti vagy elősegítette, és erre tekintettel a Szakkollégium Taggyűlése a Szakkollégium tiszteletbeli tagjává megválasztja. A tiszteletbeli tag a Taggyűlésen tanácskozási joggal részt vehet, szavazati joga nincs, tisztségviselővé nem választható, tagdíjat nem fizet. 18 év alatti személy csak törvényes képviselője hozzájárulásával lehet tag.

Nagyon fontos megjegyezni, hogy a Szakkollégium szolgáltatásait igénybe veheti az a hallgatói is, aki nem rendelkezik kollégiumi tagsági jogviszonnyal.

Az ITSZ-nek jelenleg 23 fő rendes tagja és 4 fő pártoló tagja van, de 4 fő esetében érkezett tagfelvételi kérelem is az elmúlt hónapban.

2. A SZAKKOLLÉGIUMI PROGRAMOK MEGOSZLÁS ÉS JELLEGE

Az ITSZ tanévenként készíti el programtervét, a 2017/18 tanévben ennek részeként három kötelező (15 órás) szakkurzust hirdetett meg: a Tudatos karrierépítés szakkurzust, a Tudomány, társadalom, vallás szakszemináriumot és a LEAN - Szervezéstudomány és technológia szakkurzust.

A Tudatos karrierépítés szakkurzus általános célja volt bemutatni a hallgatók számára a 21. századi értelemben vett karrier utat, hogyan tudják megtervezni, milyen lépéseket tehetnek érte. A kurzus során lehetősége nyílt a hallgatóknak a karrier tervezés lépéseivel megismerkedni. Több mint 20 fő vett részt a képzésen.

A Tudomány, társadalom, vallás szakkurzus és szeminárium keretében a hallgatók a tudomány- és vallástörténet fontosabb eseményein keresztül vizsgálták azok párhuzamait illetve ellentéteit, figyelembe véve a társadalmi folyamatokra gyakorolt hatásukat. A kurzus során a hallgatóknak lehetőségük volt gyakorolni az érveléstechnikát és módjuk volt megismerni a műszakitól eltérő világ-felfogást is. A kurzust több mint 18 fő látogatta.

A LEAN - Szervezéstudomány és technológia szakkurzus célja a műszaki felsőoktatásban tanuló hallgatók szervezéstudományi látásmódjának fejlesztése, integráltabb szemléletmód kialakítása volt a modern technológiák megismerésével. A kurzust több mint 15 fő látogatta.

A kurzusok keretében olyan kompetenciák fejlesztésére került sor, melyek sikeresen alkalmazhatóak a hallgatók tanulmányai során illetve tágabb értelemben vett környezetükben.

A vizsgált időszakban a hallgatóknak a szakmai ismeretek elmélyítése mellett fejleszthették szervezési képességeiket, lehetőséget kapnak több szakterületen speciális ismeretek megszerzésére szakmai kirándulásokon és konferenciákon vehettek részt, mindeközben közösségi életük tartalmasabbá, színesebbé vált a csapatépítő jellegű programokkal, melyekre a szakmai programok mellett került sor (szakkollégiumi megbeszélések).

Összességében 9 előadást és 9 vitaestet tartottunk a könnyűipar, környezetvédelem és a terméktervezés szak- és határterületeihez kapcsolódóan.

Három szakmai kirándulást és egy ötnapos terepgyakorlatot szerveztünk viszonylag koncentrált időszámban, figyelembe véve a hallgatók tanulmányi elfoglaltságát. Az időpontokat a szakkollégiumi tagokkal egyeztetve határoztuk meg.

Mivel a szakkollégium alapvető célja a kutatói attitűd kialakítása a tagok számára előírás, hogy kutatási eredményeik TDK-k formájában megjelenésre kerüljenek. Ezek alapján ingyenes részvételt biztosítottunk 4 nemzetközi és egy hazai konferencián való részvételre. Ezzel fejlesztve a hallgatók idegen nyelv tudását is. Ezek az alkalmak lehetőséget biztosítottak számukra szakmai ismeretségek kialakítására és példát kaphattak kutatói attitűdjük fejlesztésére.

A kötelező három szakkurzus és kilenc előadás és vitaest mellett az ITSZ részt vett a Környezetmérnöki Szakmai nap szervezésében, amely így a szakkollégium saját programja lett. Sikerkelt felkérni rangos és a szakmában ismert előadókat és cégeket, mint a Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetsége, vagy a Magyar Víz- és Szennyvíztechnikai Szövetség. A rendezvénynek több mint 60 résztvevője volt, akik megismerhették az Integrált Tudományok Szakkollégiumát. Mind előadói, mind hallgatói oldalról pozitív visszajelzések érkeztek.

Mint látható 2017/18 tanév programjaiból a szakspecializációjú foglalkozások mellett közel 50%-ban olyan programokat szerveztünk, amelyek a hallgatók specializációjától függetlenül mindenki érdeklődésére számot tarthattak.

2.1 A szakkollégiumi célok hatása a célcsoportra

Szakkollégiumi programunk alapvető célja, hogy tagjaiban az önálló gondolkodás, a kezdeményezőkézség szellemét fejlessze, tagjai egyéniségét gazdagítsa, valamint a tehetséges mérnökjelölteknek az egyetemi képzésen túlmutató kompetenciákat nyújtson, tudományos,

szakmai és általános ismereteiket, valamint kapcsolatrendszerüket bővítse, a szakmai közéletbe őket bevonja, az arra alkalmasakat pedig a kutatói pálya felé orientálja.

Ezen célok megvalósulása érdekében sikeresen támogatta a program:

- speciális ismereteket nyújtó szakkurzus megvalósítását, (LEAN),
- szemléletformáló és érzékenyítő szakkurzus megvalósítását (Tudomány, társadalom, vallás),
- önérvényesítés és sikeres karrierépítést segítő szakkurzus megvalósítását (Tudatos karrierépítés),
- speciális tudást illetve tájékozottságot adó előadások szervezése révén,
- az aktív kommunikációt a fejlesztő vitaestek segítségével,
- a korszerű tudást a gyártástechnológiákat megismertető üzemlátogatások kapcsán,
- fiatal szakemberek tudományos és gyakorlati képzésében való részvételt (terepgyakorlat)
- nemzetközi szakmai vérkeringésbe való bekerülésüket (konferenciák),
- idegen- és szaknyelvi tudásuk képességeik fejlesztését (konferenciák),
- a műszaki tudományok, mint tudományág szakmai és kulturális örökségének ápolását.

A program fontos célja volt a közösségépítés, melyet a sikerese megtartott szakmai és közösségi programok nagyban támogattak. A hallgatók külön értékelték, hogy személyesen is megismerkedhettek a szakma kiemelkedő képviselőivel és a piac meghatározó szereplőivel.

3. A PROGRAMOKON RÉSZTVEVŐK MEOSZLÁSA

A vizsgált időszakban a különböző programokkal több, mint 160 hallgatót értünk el. Az egyes programok résztvevőinek vizsgálata érdekes eredményt hozott, ugyanis azt tapasztaltuk, hogy két nagy csoport alakult ki: azok, akik rendszeresen, és azok, akik csak egy-két alkalommal vettek részt a programokon.

A szakkurzusokon, vagyis a többalkalmas programokon résztvevők száma kissé alulmarad a várt létszámnak, (a három szakkurzuson összesen 53 fő). Ennek oka elsősorban a hallgatók elfoglaltságában keresendő: a felsőbb éves nappali tagozatos hallgatók közel 60%-a tanulmányai mellett dolgozik, és a jellemzően esti időpontban meghirdetett programok már ezt az időszávot érintik.

A szakkollégiumi előadásokon résztvevő hallgatók közel egyharmada volt csak ténylegesen szakkollégista. Mivel a programok nyilvánosak, sok hallgató vesz részt rajtuk elköteleződés nélkül. Az utóbbi években ez megfigyelhető tendencia más formális csoporthoz való tartozás esetén is, mint például a szakmai egyesületi tagság. A többi program esetében a tényleges szakkollégisták részvételi aránya kisebb volt, de a program jellegétől függően eltérő mértékben.

A nemek arányának vizsgálatakor megállapítható volt, hogy a résztvevők 58% volt férfi, amely eredmény kiegyenlítettnek tekinthető.

A hallgatók túlnyomó része az OE RKK hallgatója, de az Egyetem más karjairól is érkeztek hallgatók, ahogyan két másik felsőoktatási intézményből is.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az Integrált Tudományok Szakkollégiuma egyik legfontosabb célja, hogy integrációval és szinkretizmussal programokat és fórumot biztosítson mindazoknak a hallgatóknak, akik eltérő tudományterületeken folytatnak tanulmányokat, támogatva őket komplexebb szakmai és általános tudás és szemlélet megszerzésében.

A 2017/18 tanévben szervezett programok során a hallgatóknak a szakmai ismeretek elmélyítése mellett fejleszthették szervezési képességeiket, lehetőséget kapnak több szakterületen speciális ismeretek megszerzésére szakmai kirándulásokon és konferenciákon vehettek részt. Ezekkel párhuzamosan azt tapasztaltuk, hogy közösségi életük tartalmasabbá, színesebbé vált a csapatépítő jellegű programokkal, melyekre a szakmai programok mellett került sor.

IRODALOMJEGYZÉK

<https://rkk.uni-obuda.hu/hu/integralt-tudomanyok-szakkollegiuma> (online: 2019.04.25)

Bodáné, Kendrovics Rita (2015): *Projekt módszerrel elérhető eredmények a felsőoktatásban*
In: Rajnai, Zoltán; Fregan, Beatrix; Marosné, Kuna Zsuzsanna; Ozsváth, Judit (szerk.)
Tanulmánykötet a 6. Báthory-Brassai nemzetközi konferencia előadásaiból, Budapest, Magyarország : Óbudai Egyetem Biztonságtudományi Doktori Iskola, pp. 581-593., 13 p.

Csanák, Edit (2019): *Overview of Textbooks Published for Hungarian Fashion Design Students*, In: Proceedings of AITAE 2018 Conference p. 459.

Kováts-Németh, Mária; Bodáné, Kendrovics Rita; Juvancz, Zoltán (2016):
Környezetpedagógia a fenntarthatóságért: Klímaváltozás és a fenntartható vízgazdálkodás összefüggései egy vízminőség-védelmi projektben E-CONOM 4 : 1 pp. 2-16., 15 p.

Horváth, Csaba ; Prokai, Piroska ; Németh, Róber: (2018): *"CHIP+" Nemzetközi Nyomdász Diákprogram* In: Bodáné, Kendrovics Rita (szerk.) Hazai és külföldi modellek a projektoktatásban : Nemzetközi Tudományos Konferencia tanulmánykötete Budapest, Magyarország : Óbudai Egyetem Rejtő Sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar, pp. 45-52., 8 p.

Oroszlány Gabriella ; Kiss, Ferencné Perei Andrea (2018) *A martfői cipőgyártás története*
In: Koltai, László (szerk.) Tudományos-, Műszaki és Művészeti Közlemények
BUDAPEST : Óbudai Egyetem, pp. 125-134. , 10 p.